

JUNTES SOM MÉS FORTES

LES LLUITES DE LES DONES D'AHIR I D'AVUI CONTRA LA VIOLÈNCIA

ISABEL APARECIDA FÉLIX

Universitat de Coïmbra, Portugal

Començo aquest text amb una notícia acabada de sortir del forn i que he rebut fa poca estona: el moviment de dones del Brasil, de l'Argentina i de Xile són "dels més destacats entre els cercles internacionals".

Quan es parla de les dones de Llatinoamèrica, és normal fer una connexió immediata amb números preocupants de feminicidi, amb l'escassetat de drets i amb una forta cultura de la violació. Poques vegades, però, es parla dels canvis duts a terme per la lluita feminista a països com ara el Brasil, l'Argentina o Xile, països que han fet reformes interessants envers la igualtat de gènere, fins i tot amb reconeixement i amb l'ajuda d'òrgans internacionals com l'ONU, i que han tingut, al llarg dels últims 50 anys, governants del sexe femení.

Amb tot, és un fet que fins i tot amb la constatació dels avenços i les conquestes en les lluites dels moviments de les dones, la violència de gènere és alarmant a Llatinoamèrica, segons dades de la CEPAL (Comissió Econòmica per a l'Amèrica Llatina i el Carib): almenys dotze dones són assassinades cada dia víctimes de la violència de gènere, és a dir, pel simple fet de ser dones. L'Observatori d'Igualtat de Gènere de l'Amèrica Llatina i el Carib (OIG), pertanyent a l'ONU, indica que l'any 2014, a 25 països de la regió, un total de 2.089 dones van ser assassinades víctimes de feminicidi.

Sabem que la violència perpetrada contra les dones i altres minories és un fenomen cultural que malauradament no és recent, i que traspasa continents, religions, països i cultures. Parlant de religió, durant els últims anys ha crescut, en l'esfera pública d'arreu del món, la influència de lideratges religiosos amb discursos i pràctiques religioses conservadores sobre la qüestió de gènere i diversitat sexual. Aquests discursos, en certa forma fonamentalistes, han interferit políticament en els

avenços i conquestes de drets que els moviments emancipadors organitzats, principalment de dones i comunitats LGBT, han assolit a les darreres dècades, com apunta l'estudi que he esmentat abans. En aquest sentit, cal destacar l'afirmació de Boaventura de Sousa: "per sort o per desgràcia, la religió no ha abandonat mai el domini públic".

Podem afirmar que la violència contra les dones no és rellevant per a les religions, encara que la majoria de fidels d'aquestes religions siguin dones. Tot i així, no podem deixar d'advertir les ambigüitats de la religió, com bé expressa la teòloga Elisabeth Schüssler Fiorenza: "La religió pot fomentar el fonamentalisme, o l'"exclusivisme" i l'explotació d'una cultura única, global i totalitària, o bé pot defensar valors i punts de vista espirituals, democràtics i radicals que celebren la diversitat, la multiplicitat, la tolerància, la igualtat, la justícia i el benestar per a tothom".

Al llarg de la història podem observar que no és del centre de les religions institucionalitzades d'on sentim veus de suport a qui afronta la violència contra les dones i altres minories; aquestes veus ens arriben de la perifèria, de les fronteres de les religions i de la societat.

Per tal de constatar-ho, faig memòria de Sojourner Truth, una dona ex esclava i analfabeta. Una cristiana del segle XIX que no va permetre que la fessin víctima de la violència racista i inhumana dels sistema esclavista, sinó que, ben al contrari, es va convertir en una "figura impossible" que reivindicava l'estatus d'humanitat, com bé afirma Donna Haraway.

Quan va participar a la Convenció dels Drets de les Dones a Ohio, als Estats Units, l'any 1851, on la discussió central era sobre el dret a votar de les dones, Sojourner Truth es va aixecar i va proferir un discurs que ha entrat a la història, amb la qual cosa s'ajunta a tantes altres dones que van desafiar els poders religiosos i socials a fi d'obtenir l'alliberament de les múltiples formes d'opressió i dominació.

Durant la conferència, un clergue va defensar que

les dones no haurien de tenir els mateixos drets que els homes. Segons ell, una dona de classe alta i blanca és respectada quan necessita ajuda. En canvi, una dona negra, sense cultura ni intel·ligència, no pot tenir el dret a votar. A més a més, totes dues, pel fet de ser dones, són pecadores i, per tant, no tenen dret a votar.

Com a resposta, Sojourner Truth es va aixecar i amb la seva veu arcaica, trencant tots els protocols, va afirmar que era negra, que tenia un cos fort per treballar com un home i que la intel·ligència no importa. No necessitava ni rebia ajuda, ni respecte. Deia que sovint la dona negra no era considerada una dona, sinó una esclava, de classe baixa, i era tractada diferent de les "dones blanques de classe alta". Per a ella, ser una dona de color, raça, classe i grau d'instrucció diferents no era cap motiu per no tenir els mateixos drets.

Sojourner va acabar el seu discurs ensenyant com fer servir la Bíblia per donar suport a les lluites de les dones contra la violència, i va rebutjar la interpretació del clergue que feia servir la Bíblia per legitimar la violència contra les dones quan va dir que: "Si la primera dona que Déu va crear va ser prou forta per capgirar el món, totes aquestes dones juntes d'aquí han de ser capaces de capgirar-lo un altre cop i tornar-lo a posar del dret."

Amb aquesta intervenció ella va ensenyar que així com Eva va tenir el poder de canviar el món, les dones juntes tenen el poder suficient per canviar el món un altre cop en la lluita contra totes les formes de violència i dominació. Avui dia, els moviments de les dones, organitzats tant en l'àmbit social com des de dins de les religions, segueixen l'estela de Sojourner Truth: "Tan sols juntes podem portar a terme la transformació del món un altre cop. □

PAU DE TARS, EL QUE VA INVENTAR JESÚS I MARIA MAGDALENA, LA QUE VA CONÈIXER JESÚS

Amb la caiguda de Jerusalem l'any 70, només van quedar vives les comunitats cristianes fundades per l'apòstol Pau a les ciutats gregues i romanes per on tant va viatjar i predicar. Aquestes comunitats, que van alimentar la seva fe amb les seves visites i cartes, escrites varies dècades abans que els evangelis, no van conèixer de Jesús, de les seves paraules i obres, pràcticament res.

I el problema, com bé diu José María Castillo, és que Pau tampoc va conèixer Jesús, mai no va sentir-lo parlar, no va descobrir el rostre de l'Abbà misericordiós i sanador que fa sortir el sol damunt de bons i dolents. Pau, fariseu, va predicar un Senyor glorificat, divinitzat, a partir d'una experiència personal en el seu camí a Damasc. Però aquest "Senyor" predicat per Pau continuava tenint els mateixos trets del Jahvè intransigent que va ordenar Abraham matar el seu fill. La teologia paulina està travessada per una visió sacrificial, ritual i moralitzadora que no té res a veure amb el missatge de Jesús. El Regne de Déu, regne de justícia per als pobres, desapareix a les cartes de Pau. Això és un problema gravíssim perquè les esglésies cristianes s'han fonamentat històricament, i encara avui, més en la teologia de Pau que en la bona nova de l'Evangeli de Jesús.

A més d'intolerant, Pau, com a bon fariseu, va ser misogin, homòfob i promotor d'una fe resignada davant les autoritats, fins i tot esclavistes. Per a Pau, allò important era el més enllà, la glòria futura promesa als que renunciaven als seus pecats, no el dolor i la pobresa d'aquí.

Què hagués dit Jesús si hagués llegit les cartes de Pau? Amb aquesta sèrie volem posar un granet de mostassa per ajudar a reflexionar sobre la contradicció que existeix entre la teologia de Pau i l'evangeli de Jesús. El format escollit són debats imaginaris entre Pau de Tars i Maria Magdalena. Un periodista d'*Emisoras Latinas* conduirà els debats.

Maria i José Ignacio LÓPEZ VIGIL

autors d'*Un tal Jesús i Otro Dios es Posible*.

Nova sèrie d'àudios. Amb drets compartits a www.emisoraslatinas.net i www.radialistas.net